

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio tertia. Vtrum partes substantiales possint hypostatice vniri diuinæ
personæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Totul. ut in simili dixit Tertullian. in libro de carne Christi cap. 4. arguens contra Marcion. qui Deo indignū indicabat, ut de femina carnem assumeret: *Hoc enim, inquit Tertullian, ita videbitur, si res humano sensu ponderetur, non autem si diuino, quia stulta mundi elegit Deus, ut confundat sapientes. Et idem esset, inquit, si de lupis, seu de vacca prodire voluisset. Et ad eundem modum loquitur Gregorius Nyssen. in oratione magna catechetica, cap. 27. ubi inquit, posse Deum sine indecentia, quam contra naturam sumere, quia omnes à Deo infinite distant, unde respectu illius fere nihil inter se distant. Quamuis negandum non sit, in vna natura maiorem congruentiam reperiri, quam in alia; ut diligenter consideranti non apparet obscurum.*

Grig. Nyl. Vltima, & obscurior difficultas in hac sententia est, an hæc vniō ad irrationalem naturam, sit possibilis ratione soli⁹ materiæ, vel etiam ratione formæ, seu totius naturæ cōpositæ ex materia, & forma. Et est ratio dubitandi, quia forma huiusmodi naturæ non est forma subsistens, cum in suo esse pendeat à materia, tanquam à sustentante; ergo illa non est capax huius vniōis, quæ tantum est ad subsistendum ergo vniō solum potest fieri in materia, ratione cuius illæ res materiales subsistunt, ut sumitur ex D. Thom. infra q. 6. artic. 1. ad secundum, & clarius q. 2. de potent. Dei art. 1. Hæc dubitatio pendet ex Metaphysica quæst. de modo subsistentiæ harum naturarum, quæ ex materia & forma materiali constant, an sit idem cum sola materia, seu illam tantum proximè, & immediate afficiat, & ab illa denominetur totum cōpositum; an vero sit idem cum tota natura constante materia & forma, & illam adequatè afficiat, atq; adeo veluti partialiter identificeatur realiter cum materia, & forma, & utramq; afficiat. De qua re dixi in disputationibus Metaphysicis agens de natura & supposito, & infra in q. 6. iterum occurret. Supponendo ergo posteriorem modum, tanquam probabiliorē, dicendum consequenter est, naturam irrationalem ita esse assumptibilem à Verbo, ut per vniōnem Verbum proximè, & immediate vniatur & toti naturæ, & materiæ, & formæ ipsi: quamuis formæ non vniatur secundum se, sed solum ut componit totam naturam. Ita enim omnino censendum est fuisse vniū sanguini, & de cadauere Christi in triduo est id probabilius, quamuis non sit ita certum, quod pertinet ad vniōnem ipsius formæ cadaueris: ratio vero est, quia tota natura est, quæ trahitur ad subsistendum, & non tantum materia.

Refut. sic. Neque obstat quod forma huius naturæ non sit subsistens, inde enim solum habetur, non vniiri secundum se, sed prout componit vnam naturam aptam ad subsistendum, differt autem inter formam vnitam secundum se, vel solum ratione totius naturæ, quod quando priori modo vniatur, ex vi illius vniōis manebit vnita Verbo, etiam si intelligatur non componere totam naturam: quomodo dicemus infra vniiri animam rationalem, quia est subsistens, at vero quando vniatur ratione totius, habet modum vniōis pendente à toto, & ideo non vniatur, ut quod subsistit, sed solum, ut quo tota natura constituitur, & est apta ad subsistendum.

SECTIO III.

Virum partes substantiales possint hypostatice vniiri diuine persone.

*Q*uestio hæc intelligi debet de partibus præcise sumptis, an assumi possint absque vniōne totius naturæ, nam vniōne ipsarum in toto, satis dictum est in præcedenti sectione. Versari autem potest questio de partibus integralibus, vel essentialibus Phisicis: Metaphysicæ enim partes nihil ad rem pertinent, quia cum illæ in re non habeant distinctam entitatē

A nec inter se, nec à toto, non aliter possunt assumi quā in tota natura.

Dico primo: Materia prima per se assumptibilis est sine forma, atq; adeo sine natura integra, & cō-*Materia prima duplici*
pleta. Duobus modis potest intelligi hoc fieri, primo ceter per se
conseruando materiam existentē in rerū natura sine assumptibilis
vlla forma, & hoc modo vniendo illam Verbo: & *sine forma.*
hic modus supponit illam quæstionē Phisicam, a materia possit conseruari sine forma, in qua ego scatio, multo probabilius esse, posse hoc fieri: quia reuera nulla est repugnantia, nec probabilis contradictio, quod breuiter declaro: quic materia prima omni forma substantiali carens, licet non habeat actū formalem, & hoc sensu dicatur pura potentia, habet tamē suum actum entitatum, & partialem existentiam in qua potest conseruari sine forma, quia licet fortasse secundum ordinem naturæ à forma pendeat, non tamen pendet ab ipsa, ut causa intrinsece, ac formaliter constituyente entitatem eius. Et ideo potest Deus effectiue supplere illam dependentiam, sicut supplet in accidente dependentiam à subiecto, quando separatim illud conseruat. Posito autem hoc casu, per se euident est, materiam sic existentem posse vniiri hypostatice Verbo, quia talis materia esset subsistens, quamuis subsistentia partiali, hoc autē satis est, ut possit hypostatice assumi, sicut anima rationalis separata assumi potuit, quia subsistens est, licet per modum partis. Imo non desunt, qui putent ita factum esse in corpore Christi in triduo, quod ego non probo, ut suo loco dicam.

C Secundo modo posset intelligi casus huius conclusionis de ipsa materia existente in toto, & actu informatam per formam, ita ut quamuis materia sit æqualiter pars alicuius naturæ, nihilominus Deus vniatur soli materiæ, & non immediate ipsi formæ, nec toti naturæ, ut sic, sed tantum ratione materiæ. Et hoc etiam existimo esse possibile, quia materia, etiam cum actu componit totū, & informatur forma, est entitas subsistens propria subsistentia partiali, quam semper retinet, quamuis forma varietur: sicut retinet suam partialem existentiam, quæ non est existentia in alio sustentante, sed in se & per se, talis enim modus existendi fuit necessarius ipsi materiæ; ut posset eadem subire transmutatione formarum, cum ergo materia sit distincta à forma, etiam si sit illi coniuncta, nulla est repugnantia, quod Deus solam materiam assumat ad subsistendum, nō assumpta forma, & consequenter non assumpta tota natura. Quin potius in corpore Christi in triduo existimant aliqui nō improbabilius, ita factum esse: quia non videtur illis necessarium, ut forma cadaueris imperfectissima, & quæ statim abiicienda erat, immediate vniatur hypostasi Verbi Dei, sed tantum ratione materiæ, de quo infra dicetur.

De assumpta
ratione forma
sine mate-
ria. Dico secundo, Forma substantialis separata à materia, vniiri potest hypostatice Verbo Dei. Hæc conclusio explicari potest illis duobus modis, quibus præcedens explicata est. Primo, ut forma substantialis actu informans materiam præcise assumatur, nō assumpta materia proximè, & immediate, & consequenter nec tota natura: hic modus est quidem possibilis in anima rationali, quia est forma subsistens, etiam cū actu informat corpus, ut infra dicā, & ita procedit illa ratio superius facta de materia: at vero in alijs formis materialib. est res difficilior, & videtur certe probabile, non posse ita assumi, quia, cum non sint per se subsistentes, non possunt per se assumi ad subsistendum, nisi per se constituentur separatæ à materia, ut infra dicam: quamdiu autem sunt vnitæ materiæ, nō videntur capaces subsistentiæ, quia ille modus vniōis, & informationis intrinsece, & essentialiter includit dependentiam formæ informantis à materia, tanquam à sustentante, & ideo non potest forma materialis, simul ita informare materiā, & per se subsistere, sicut supra dicebām non posse

ac-

se accidens simul per se esse, & inharere: pari ergo ratione hæc forma actu informans, non videtur per se capax propria vnionis hypostaticæ, sed tantum in toto, seu ratione totius naturæ. Et hæc sententia est satis probabilis, quamuis opposita etiam possit probabiliter defendi, eo modo, quem statim subiiciam.

Secundo ergo potest conclusio intelligi de forma substantiali, separata à materia, & per se constituta, & sic, de anima rationali omnino certum, & de fide est, separatam posse vniri hypostatice Verbo: ita enim in triduo factum est, quia illa, natura sua, est per se subsistens, quod vero illa non subsistat, vt perfecta natura, sed vt pars tantum, & consequenter quod eius subsistentia naturalis imperfecta sit, & quasi partialis, non impedit quin Verbo vniri possit, quia illa imperfectio est per accidens ad rationem subsistentiæ, vt sic, & solum se tenet ex parte ipsius naturæ. Et hinc probabilius concluditur, idem fieri posse de potentia absoluta in quacunque forma substantiali, si per se conseruetur extra materiam, vt omnes fieri posse concedunt, multo facilius quam accidentia conseruetur extra subiectum. Et ratio est, quia forma substantialis sic separata haberet modum per se existendi, qui modus substantialis esset, atq; adeo eiusdem rationis cum subsistentia: quamuis ergo hæc forma natura sua non sit subsistens, tamen de potentia absoluta separata est capax vere subsistentiæ, ergo eadem ratione posset vniri hypostatice Verbo. Et hinc fit, si eadem forma in diuersis locis constituitur, posse in vno actu informare materiam, in alio vero per se esse, vel hypostatice assumi. Addo denique, quia forma vel natura assumpta non omnino per se est, sed habet modum vnionis ad personam assumentem, ideo probabile esse, hanc vnionem non ita repugnare cum actuali informatione materiæ, sicut repugnat modus per se essendi, & ideo probabile est, hanc formam hoc ipso quod capax est huius vnionis hypostaticæ, posse ad illam assumi, etiam si actu informet, quamuis fortasse propriam subsistentiam, seu per se existentiam habere non possit, dum actu informat, in eodem scilicet tempore, & loco, &c. Sic enim supra dicebamus, non posse eandem naturam simul per se esse, & vniri alteri personæ, quamuis possit simul duabus personis vniri: & hoc modo potest facile defendi prior sensus huius conclusionis.

Dico tertio, Pars integralis, vt cor, caput, &c. assumi potest line alijs partibus. Hæc conclusio intelligi debet de parte actu vnita, nam si sit actu diuisa, iam non est pars, seu aliqua completa natura, vnde non est dubium quin possit assumi. Probatur ergo conclusio, quia hæc pars subsistit in toto, saltem partialiter, habet enim suam partialem modum per se essendi, qui solum propter continuationem cum alia parte, non est integra subsistentia, ergo potest illa pars vniri Verbo, & amittere illum partialem modum per se essendi: & Verbum poterit terminare, & quasi sustentare partem illam, non terminando reliquas. Neq; propterea Verbum esset pars, sicut nec dicitur esse anima, aut sanguis, quia denominatio partis non est denominatio suppositi, sed naturæ incompletæ. Neq; etiam subsistentia Verbi denominaretur partialis, quia ipsa non continuaretur, nec per se vniretur cum subsistentia aliarum partium; sed solum esset subsistentia vnus partis, quæ continuaretur, & vniretur cum alijs partibus, ad componendam vnā naturam, non ad componendam partem subsistentiam.

Contra hæc conclusiones nullas video obiectiones aliquot momenti, & ideo prætermitto nonnullas, quæ hic inculcari possent, sunt enim parum vtilia, & non difficile expediti possunt.

præceptis his, quæ dicta sunt.

Utrum forma accidentalis possit vniri Verbo hypostatice.

DVobis modis intelligi possunt accidentia assumi, vno modo proxime, & per se, ita vt vel immediate existant per ipsammet existentiam personæ assumentis, vel saltem ipsum Verbum per se terminet aliquo modo immediate & proxime existentiam ipsorum accidentium. Secundo modo possunt assumi tantum mediate, quia videlicet insunt in natura assumpta, quamuis non habeant immediatam aliquam vnionem cum Verbo: & hic modus vocari potest, vt supra quæst. 2. dicebamus, vnio in hypostasi, prior vero secundum hypostasim, de vnione ergo in hypostasi non est dubium, quin sit possibilis, quia de facto ita fuit in Christo, vt infra dicitur: quæstio ergo hic est de vnione secundum hypostasim, & communiter tractatur de accidente separato à subiecto, & hoc sensu prius definitur, & inde facile constabit, quid dicendum sit de accidente actu inharere.

Prima ergo sententia affirmat, posse Deum sibi hypostatice vnire accidens separatum à subiecto. Ita tenet Marfil, in 3. quæst. 3. art. 1. quamuis sub dubio. Idem Almain, dist. 2. quæst. 3. Maior, quæstion. 3. Gabriel, distinct. 1. quæst. 2. art. 2. ad 7. dicit, si Deus potest assumere irrationalem naturam, posset etiam assumere accidentalem. Fundamentum est, quia accidens separatum habet modum per se essendi, similem subsistentiæ, ergo potest Deus accidens sibi vnire ad suppleendum illum modum, non per inharerentiam, sed per modum hypostaticæ vnionis, sicut enim sustentare accidens, nullam imperfectionem dicit in sustentate, sed supponit potius perfectionem. Nec potest facile assignari repugnantia, vel implicatio, quam hic modus inuoluat. Et confirmari hoc potest in opinione eorum, qui existimant hanc vnionem fieri ad existendum: si enim Deus facit, vt anima existat existentia increata, cur non poterit facere, vt eadem albedo existentia existat? Neq; enim propterea existentia diuina fieret accidentalis, sicut neq; sit existentia creata, aut materialis, etiam si formam creatam, vel materiale assumat. Nec sequitur in eo casu Deum denominari album, vel quid simile, sicut nec denominatur animagens: etiam si animam hypostatice vnitam habeat: quia illa denominatio sumitur à forma, vt in informante, vel inharerente, non vt subsistente. Neq; etiam diceretur albedo, quia hoc est nomen naturæ, non suppositi, sicut supra in simili dicebamus.

Nihilominus probabilius mihi videtur, formam accidentalem non posse vniri hypostatice Verbo. Hanc sententiam tenet Basolis in 3. distinct. 2. quæst. 1. artic. 2. & Palacios, q. 1. qui afferunt plures rationes, quibus omittis, ita breuiter illam proba, quia in primis non potest forma accidentalis assumi ad existendum existentia Verbi, quia hic modus vnionis omni naturæ repugnat, tam accidentali, quæ substantiali, vt infra quæst. 17. late probabitur: quamquam fortasse quoad hoc non sit specialis repugnantia in forma accidentali, vt quædam confirmatio supra facta probabiliter ostendit. Deinde accidens existens, non potest quoad modum existendi terminari subsistentia diuina: quia quamuis accidens separatum per se aliquo modo constituitur, tamen ille modus per se essendi, non est vera subsistentia, sed est modus in se accidentalis, quia entitas accidentalis non est capax modi substantialis, ergo forma accidentalis est omnino incapax subsistentiæ, & consequenter etiā est incapax substantialis vnionis, ergo non potest ad illam fieri vnio secundum subsistentiam, quæ intrinsece, & essentialiter substantialis est. Et confirmatur, & explicatur varijs modis. Primo, quia accidentis